

† TIMOTEI
Prin harul lui Dumnezeu, Episcop al Spaniei și Portugaliei

Cuvânt pastoral la Nașterea Domnului 2017

Omul – icoană vie a lui Hristos

Către tot clerul și poporul binecredincios
din Episcopia Spaniei și Portugaliei

Har și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, iar din parte-mi, arhieresti binecuvântări!

„Pe cel după chip și după asemănare văzându-l Iisus stricat din pricina călcării poruncii,
plecând cerurile S-a pogorât și S-a sălășluit în pânțele Fecioarei fără schimbare,
ca într-însul să înnoiască pe Adam cel stricat, care striga:
Slavă Arătării Tale, Izbăvitorul meu și Dumnezeu!”¹

¹ Stihiră litie Praznicul Nașterii Domnului.

Preacuvioși și preacucernici părinți,
Preacuvioase maici și
Iubiți credincioși,

În fiecare an de Crăciun, trăim și ne exprimăm bucuria că Dumnezeu nu ne-a uitat, nu ne-a lăsat să ne stingem în fărădelegile noastre și să ne adâncim în întunericul necunoștinței, ci, din iubire față de noi, oamenii, a colindat pământul, trimițându-L pe Fiul Său Cel unul născut, pe Domnul nostru Iisus Hristos, să alunge pustiul, potopul și urgia care au pus stăpânire pe întreg neamul omenesc o dată cu căderea lui Adam.

Această mare bucurie o vestim noi, românii, prin colindul străbun:

„Dumnezeu Preasfântul
Colindând pământul
A vrut să nu mai fie
Potop și urgie
El făcu lumina
Blândă și senină
Și-și trimise Fiul
S-alunge pustiul
Fiul se-ntrupează
Lumea luminează
Fecioara Maria
Naște pe Mesia
Dumnezeu Prea Bunul
Ne-a trimis Craciunul
Cu har și bucurie
Și aici să fie”.

A trimis Domnul Crăciunul pentru ca omul să fie reînveșmântat în veșmântul pe care l-a avut înainte de cădere, în veșmântul luminos al slavei. Sfântul Efrem Sirul este cel care descrie într-un mod cu totul deosebit frumusețea lui Adam înveșmântat în lumină și slavă, înainte de cădere: „Dumnezeu l-a făcut pe Adam cu sfințele Sale mâini, după chipul și asemănarea Sa, iar când îngerii au văzut înfățișarea plină de slavă a lui Adam au fost cutremurați adânc de frumusețea acestuia. Căci au văzut înfățișarea chipului său arzând cu strălucire plină de slavă, asemenea soarelui, iar lumina din ochii lui era ca lumina soarelui, iar înfățișarea trupului său, ca scânteierea cristalului”².

Sfântul Efrem își bazează cuvintele pe care le-am auzit mai sus pe Sfânta Scriptură, care, în primul capitol al Cărții Facerii, vorbește despre crearea lui Adam: „Și a zis Dumnezeu: „Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră[...]. Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie”³.

Cercetând textul grecesc al Sfintei Scripturi, observăm că pentru cuvântul *chip* este folosit cuvântul *εἰκόνα* (eikóna), adică *icoană*. Omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu, deci, fără doar și poate, Adam a fost creat icoană vie de către Hristos, Care este Chipul/Icoana lui Dumnezeu „...prin Care și veacurile s-au făcut[...],

² Sfântul Efrem Sirul, în David L. Fontes, *În fața lui Dumnezeu, Cum să te prețuiești pe tine însuși și cum să îți prețuiești aproapele*, Editura Sofia, București, 2016.

³ Facere 1, 26-27.

Dumnezeu fiind”⁴. Acest mare adevăr este întărit de Sfântul Apostol Pavel, care spune despre Hristos că: „Acesta este chipul lui Dumnezeu Celui nevăzut, mai întâi născut decât toată făptura”⁵. Omul este chip al Chipului sau icoană a Icoanei.

Sfântul Grigorie de Nyssa spune că: „Suntem după chip prin creație, iar după asemănare prin noi înșine, prin voința noastră liberă. A fi după chipul lui Dumnezeu ne aparține prin creația noastră primă, dar a ne face după asemănarea lui Dumnezeu depinde de voința noastră. Dându-ne această posibilitate, Dumnezeu ne-a făcut pe noi înșine lucrătorii asemănării noastre cu El, spre a ne dăruii răsplata pentru activitatea noastră și pentru a ne deosebi de picturile lipsite de viață ieșite din mâna artistului”⁶.

Sfântul Grigorie al Nyssei ne atrage atenția că, deși am fost creați după chipul lui Dumnezeu, pentru ca icoana/chipul lui Hristos să rămână impregnat în inima noastră, noi trebuie să fim împreună-lucrători cu Dumnezeu, să săvârșim binele și să aducem roadele iubirii, având ca scop final îndumnezeirea. Prin săvârșirea fărădelegii noi alterăm chipul/icoana lui Hristos din noi. Adam, din pricina călcării poruncii și a dorinței lui de a ajunge asemenea lui Dumnezeu, dar pe o altă cale, nu cea arătată lui de Domnul, nu numai că nu a ajuns la asemănarea lui Dumnezeu ci și-a alterat chipul, și-a ponosit icoana, și-a pierdut strălucirea și s-a stricat cum am auzit în stihira de la litie a acestui Sfânt Praznic Împărătesc. Omul a fost plăsmuit de Dumnezeu pentru ca să stăpânească pământul și, prin împreună-lucrare cu harul și prin apropierea de Dumnezeu, să ajungă asemenea lui Dumnezeu, ca în felul acesta să se îndumnezeiască întreaga creație. Chipul și cu atât mai mult asemănarea, nu este un proces static ci unul dinamic. Părintele Dumitru Stăniloae spune: „Asemănarea nu este doar starea finală de îndumnezeire, ci întreg drumul de dezvoltare al chipului, prin voința omului ajutată de harul lui Dumnezeu. De aceea, putem spune că omul, cu cât se apropie mai mult de Dumnezeu, cu cât urmează mai credincios lui Iisus Hristos, Arhetipul său, cu atât mai mult se transformă într-o fereastră prin care radiază lumina dumnezeiască, se transformă într-o icoană autentică, purtătoare de lumină a lui Dumnezeu, devenind el însuși „dumnezeu după har”⁷.

În același sens vorbește și Mitropolitul Hieroteos Vlachos: „Când sufletul omului nu se mișcă înspre asemănarea lui Dumnezeu – care este îndumnezeire – când nu trăiește în chip dumnezeiesc, când nu are înlăuntrul său lucrarea Duhului Sfânt, atunci este mort. Nu numai că este cuprins de boală, ci este mort. Trebuie să lămuresc faptul că sufletul este zidirea lui Dumnezeu. Toate cele zidite de Dumnezeu au un început și un sfârșit. Totuși, Dumnezeu a dorit să zidească și să facă sufletul nemuritor. Astfel că sufletul, muritor din fire, este nemuritor prin har. Este nemuritor pentru că așa dorește Dumnezeu”⁸.

Ne este absolut necesar să ne întoarcem pașii și inimile înspre Dumnezeu luând exemplul lui Dumnezeu, Care „plecând cerurile S-a pogorât și S-a sălășluit în pânțele Fecioarei fără schimbare”. Adam nu a mai fost capabil să se înalțe înspre Dumnezeu pentru simplul motiv că nu avea puterea de a se mântui el pe el însuși. Omul nu este mântuitor. El a intrat în timp și este supus timpului pentru „a răscumpăra vremea

⁴ Anafora – Liturgia Sfântului Vasile cel Mare.

⁵ Coloseni 1, 15.

⁶ Sf. Grigorie de Nyssa, *Teologie Dogmatică și simbolică, Manual pentru Institututele Teologice*, vol 2, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, București 1958, p. 194.

⁷ Pr. Prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1968, pg. 347.

⁸ Mitropolit Hieroteos Vlachos, *Boala și tămăduirea sufletului în tradiția ortodoxă*, Editura Sophia, ediție electronică, p. 18.

că vremurile grele sunt”. Timpul este o binecuvântare pentru om dacă este răscumpărat și dacă omul înțelege, jos fiind și supus stricăciunii, că departe de Dumnezeu nu este viață. Înțeleptul Solomon spune: „Dumnezeu a zidit pe om spre nestrăicaciune și l-a făcut după chipul Ființei Sale. Iar prin pizma diavolului moartea a intrat în lume și cei ce sunt de partea lui vor ajunge s-o cunoască”⁹,

Adam a cunoscut moartea, însă a avut și nădejdea răscumpărării și a învierii. Hristos Domnul, ca să-l restaureze, a trebuit să meargă pe urmele lui Adam în căutarea lui. Sfântul Efreem Sirul spune: „Hristos a fost înfășurat în scutece, în frunzele lui Adam, S-a îmbrăcat cu haine în locul pielii lui Adam; S-a botezat pentru păcatul lui Adam, a fost uns cu miruri pentru moartea lui Adam, a înviat și S-a înălțat și l-a înălțat și pe Adam în slava Sa. Toate aceste prefaceri le-a făcut Cel Milostiv, dezbrăcându-Se de slavă și îmbrăcând trup; căci El a născocit o cale să-l îmbrace pe Adam în slava pe care Adam o dezbrăcase”¹⁰.

Dragii mei,

Mântuitorul s-a făcut prunc pentru a sta față în față cu omul, pentru a lua asupra lui firea omenească și pentru a o restaura și îndumnezei. Trebuie să redevenim icoane autentice pline de viață și de lumină, pentru a putea împărtăși bucuria și lumina dumnezeiască într-o lume întunecată, unde minciuna, fărădelegea, manipularea omului bine controlată, sunt din nou unelte perfide folosite azi de cel rău pentru îndobitocirea omului și pentru a-l reafunda în întunericul necunoștinței; opusul a ceea ce a făcut Hristos pentru noi.

Sfântul Ioan Damaschinul explică foarte frumos și clar gestul Mântuitorului de a se lăsa culcat în ieslea dobitoacelor: „În ieslea dobitoacelor s-a culcat Dumnezeu, Cel ce pe scaun de heruvimi se poartă, vrând să-i întoarcă pe oameni din necuvântare, către cunoștința cea dumnezeiască”¹¹.

Iubiți credincioși,

Mântuirea este oglindirea lui Dumnezeu în noi și a noastră în Dumnezeu. Să ne descoperim fața inimii noastre pentru a privi cu credință și cu ochi duhovnicești pe Cel care este Lumină a lumii și Marele Restaurator. În felul acesta – după cum spune și Sfântului Apostol Pavel: „Iar noi toți, privind ca în oglindă, cu fața descoperită, slava Domnului, ne prefacem în același chip, ca de la Duhul Domnului”¹² – Domnul prin Duhul Sfânt ne va reda chipul cel dintâi și vom deveni icoane vii autentice ale lui Hristos.

Vă doresc tuturor Sărbători fericite și un An Nou binecuvântat!

La mulți ani!

Al vostru către Hristos-Domnul rugător,

† Episcopul Timotei

Praznicul Nașterii Domnului,
Madrid 2017

⁹ Înțelepciunea lui Solomon 2, 23-24.

¹⁰ Sfântul Efreem Sirul, *op cit.*

¹¹ Sfântul Ioan Damaschin, *Cuvânt la Nașterea Domnului – 25 decembrie, Viețile Sfinților pe luna decembrie.*

¹² II Cor., 3, 18.